

ærede Viceformand sat Fristen for kort; i saa Fald burde Tidspunktet skydes længere ud; men jeg havde, som sagt, haabet, at man ganske havde ladet dette Spørgsmaal ligge ved nærværende Sags Behandling.

Monrad: Jeg har allerede udtalt, at jeg for mit Vedkommende ikke skulde have noget imod, at Tidsfristen blev sat noget længere. Iøvrigt kan jeg ikke anerkjende, at dette Spørgsmaals Løsning ikke skulde staae i en nær og væsentlig Forbindelse med Spørgsmaalet om Hæningsfriheden i det Hele. Det er kun aldeles undtagelsesviis, om jeg saa maa sige, be- regnet paa en Overgangstid, at jeg formener, at man kan gaae ind paa den Grundsætning, der er opstillet i denne Paragraph. Dersom det af den ærede Ordfører oprindeligt stillede Forslag var taget til Følge med Hensyn til en Afstandsbestemmelse for Handlende af 2 Mill, da troer jeg virkelig, der vilde være fremkommet det Resultat, at Handlende vel havde faaet Lov til at nedsætte sig paa Landet, men at der dog i saa Henseende var gjort en Undtagelse for den allerførste Deel af Landet, og saaledes, som Reglen er opstillet i Lovforslaget, drager man ogsaa en meget betydelig Deel af Landet ind under aldeles exceptionelle Bestemmelser. Det er disse aldeles exceptionelle Bestemmelser, som man efter min Mening ikke kan fastholde som en Grundsætning. Man skal derimod erklære Friheden som Grundsætning og saa iøvrigt bestemme en kortere eller længere Overgangstid; i den Henseende skal jeg stemme for Alt, hvad der af den høitærede Minister maatte blive foreslaaet med Hensyn til Overgangstidens Forlængelse. Jeg troer virkelig heller ikke, at det i og for sig kan være tvivlsomt, naar man tænker sig en endelig Tungenes Tilstand, at man da ikke kan ønske sig Forholdet ordnet paa den i Lovudkastet foreslaaede Maade. Jeg anseer det for at være af stor Vigtighed for ikke saa Haandværkere i Kjøbenhavn og i Kjøbstæderne, at de kunne udflytte fra Byen netop saa nær, at de desuagtet kunne beholde en Deel af deres Kunder i Kjøbstaden, leve billigere og nyde de Behageligheder, som Landlivet medfører; muligt kunde de saae en lille Tøft, holde en Kv osv.

Jeg troer ogsaa, at man, naar man tænker sig Haandværket og Industrien udviklet i en betydeligere Grad, da vil stude, at det netop i Regelen er saaledes, som det tidligere her af en æret Rigsdagsmand er blevet udtalt, at der i denne Reining er en Tilbøielighed til at samle sig, til at concentrere sig; derved faaer Industrien en langt større Betydning, idet der bliver en langt større Afsetning; dette kan man allerede iagttagende ved de enkelte Qvarterer af en By; men dette forhindres, naar man for bestandigt vil skære et saadant District fra og sige, at der maae Haandværkerne ikke taales. Hvad angaaer de sanitaire Hensyn, som navnlig i den senere Tid have gjort sig saa stærkt gjældende, saa troer jeg, at ogsaa Sundhedsforholdene i de større Stæder gjøre det vissesigt, at Haandværkeren faaer Tilladelse til at flytte noget bort fra Byen. Det er vistnok en af de bedste Maader, hvorpaa man kan sørge for Sundhedstilstanden; jeg troer, at en saadan Bestemmelse vilde virke langt mere, end alle Sundhedslove iøvrigt ville kunne gjøre. Jeg skjøner saaledes virkelig ikke Andet, end at der er al Anledning til at erkjende, at Afstandsbestemmelsen bør være en Undtagelsesbestemmelse, som kun maa vedligeholdes for et kortere eller længere Tidsrum, som man finder passende som Overgangstid, og i den Henseende er jeg enig med den høitærede Minister. Iøvrigt maa det være mig tilladt at gjøre opmærksom paa, at jeg ikke kan erkjende, hvad der ogsaa tidligere ved en anden Leilighed er udtalt, at det med Hensyn til en saadan længere Overgangstid skulde være det Samme, om man vedtog den eller ikke. For det Første er Bestemmelsen, naar en Overgangstid er fastsat, i selve Loven indskranket til en vis Tidfrist, idet der paa den anden Side aldeles Intet er iveien for, at den lovgivende Magt kan forlorte denne Tidfrist. Man er i denne Henseende ikke i mindste Maade bunden. Dernæst er der den væsentlige Forskjel, at, hvis under Tidens Frem- og Tilbagegang, under Ideernes Berel en eller anden Deel af den lovgivende Magt skulde forandre Meninger og Ansuelser, eller det skulde hælde sig, hvad det kunde stee, at, hvis Tidsforholdene bleve uheldige, hvis der i det Hele opstod vanstelige Tider, at man saa